

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10—K
pol leta 5—
četrt leta 2-50
posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljna uvrščanja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Pisarna odseka za reformo ljudske šole?

Prosimo, da dotični tovariši in tovarišice, ki nameravajo še izpolniti vprašalne pole, izpolnijo in jih vpošljejo zadnji čas do 20. t. m., ker dalje nečemo in ne smemo odlašati s splošnim delom. Strojna (Koroško). Banjaloka, Polzela pri Celju, Hrastnik, Lehen pri Ribnici, Metlika, Mozirje, š. v. na Gorici (Mozirje), Zagorje pri Št. Petru — zaželene pole in pojasnila smo poslali. Nekaj dopisov se je s pošto križalo. Če ni v redu, prosimo obvestila! Ne pozabite izpolniti glave pri polah, ker iskanje šole in imen po zapisniku je nepotrebno in ne preveč prijetno delo, ki pomeni izgubo časa.

C. kr. vlada in inkvizicija na Kranjskem.

„V znamenju krščanske pravičnosti: iz službenih ozirov.“

Kri mučenikov, nedolžna kri preganjanih, žrtve šole so dvignile in utrdile idejo krščanstva. Ni bilo sile, ki bi tako močno vplivala na razvoj boja za katerokoli stvar, nego so to bile žrtve, ki so padle za idejo in ki je nanje z občudovanjem zrla množica sobojevnikov, da je iz njihove po nedolžnem prelite krvi črpala moč za svoj nadaljni boj . . .

In vsakdo je bil pripravljen žrtvovati se za celoto, in vsi so bili pripravljene iti v boj za enega! S ponosom zre Francija na žrtve, ki so padle v boju za svobodo; v dobrem spominu so ohranjene žrtve marčeve revolucije, in tudi mi Slovenci imamo žalostne spomenike v zgodovini svojega narodnega boja . . .

In kakor je nekoč dvigala krščansko zavest kri mučeništva, tako, dviga, izpodbuja in krepi sedaj našo zavest so čuvstvo do nedolžno preganjanih tovarišev. Tembolj krepi to našo zavest, ker so tirani, ker so zatirali, ker so krvniki sedanjih persekucij ravno oni, ki v znamenju Krista oznanjujejo krščansko ljubezen, a na drugi strani v znamenju moči in nasilja izrekajo najkrutejše obsodbe.

O, tudi za vas pride sodni dan, in tedaj dvigne zgodovina slike nedolžnih, ki ste jih nasilno in krivično zatirali, postavi jih za sodnika in molče vas bodo sodili. A sodba bo kruta, ker bo najpravičnejša, zakaj izrekate si jo sami — s svojimi dejanji!

Skoraj ga ni zasedanja deželnega šolskega sveta, da bi se pod pokroviteljstvom naše slavne in „pravične“ deželne vlade ne zgodila učitelstvu kaka očitna krivica. Baron Schwarz igra slično vlogo kakor kak klovn v cirkuzu, ki podi živinče iz enega kraja v drugega, v smeh to gledajočemu občinstvu, samo s to razliko, da baron Schwarz le domneva, da ima pred seboj „pse izza plota“, a ima v bistvu učitelje. Tako je našo deželo izpremenil dr. Šušteršič v politiško-klerikalni cirkus in si najel za svojega priganjača — barona Schwarza.

Vladna avtoriteta je šla po vodi in mi je ne priznavamo in je ne bomo priznali toliko časa, dokler se bodo pod njenim okriljem gojili taki protipravični, da ne rečemo protizav-

koniti, postavolomni in nemoralni čini, kakršni se ne morejo dogoditi nikjer drugje pod milim solncem — edinole na Kranjskem.

Če mineva vas usmiljenje, bo minulo nas potrpljenje! Aut-aut! Ni ga pravičnika na svetu, ki bi odobral to vladno-klerikalno gonjo nad učiteljstvom, a najdejo se kreature, ki to odobravajo, ne sicer javno in direktno, ker jih je vendar toliko sram lastnih dejanj, da o njih ne pišejo in ne črhejo, a jih molče odobravajo. Niti zagovarjati se ne upajo, ker se ne morejo. Oni pa, ki z njimi molče, niso naši prijatelji, ker jih s tem indirektno podpirajo!

Našla se bodo sredstva, da učiteljstvo privede našo slavno vladno zopet na pot pravičnosti, ker slabeje ne more ničesar vplivati na šolstvo nego sedanje razmere nad učiteljstvom — zato smo lahko popolnoma brezobzirni. Najdejo se pota, najdejo se paragrafi, najdejo se sredstva, s katerimi bo učiteljstvo lahko brez lastne škode oponiralo vladno-šolskim organom, da se vsaj to preganjanje prisluzi! In če bi nas vedli oziri do sedanjega reševanja našega višješolskega vprašanja, smo pripravljene osvetliti tudi naše klerikalne „poštenjake“ v pravi luči, da se bodo sramovali sebe pred vso trezno mislečo avstrijsko javnostjo. Da, še dalje, tudi izven Avstrije imamo prijateljev, ki so pripravljene nas štiti pred nasiljem in voljni osvetliti pravičnost!

Zadnje premeščenje tov. Grmka — iz službenih ozirov — je nepošteno, je neusmiljeno, je nemoralno, je oderuško, je krivično, je vnebovpjičo! Niste imeli drugega sredstva nego „službene ozire“, nikake opravilne sporne točke in s tem ste si kvalifikovali svoje poštenje, pravičnost in moralni čut. Sami ste premestili, brez soproge! In vi „katališki“ možje, postopate tako protikatališki? Svet vam je sv. zakon, vi hinavci! Ločili ste ga od žene, da mu s tem zvečate moralno gorje, da ga s tem mučite, vi inkvizitorji brez usmiljenja — brez srca! Ločili ste ga od žene, da mu s tem zvišate stroške, tu stroški zanjo, tam stroški zanj, brez potrebe podvojeno — vi oderuhi! Le sitite svoje duše z odiranjem in krvjo izstradanih! Vaša krivičnost je očita, je vnebovpjičoa!

In kaj je bil glavni vzrok temu premeščenju? Glavni vzrok je bilo to, da ima tov. Grmek preveč ugleda, vpliva in spoštovanja pri ljudstvu v Komendi, da to ni po volji dr. Janezu Evangelistu Kreku, in on, dr. Krek, je izposloval premeščenje; o čemer bomo še govorili!

Dr. Krek je namreč duhovnik, profesor teologije in — — demokrat!

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca junija K 155.703'89.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znakah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2 2.—1/2 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Strah barona Schwarza.

Kako je baron Schwarz kapituliral pred dr. Šušteršičem in o protestu občinskega sveta ljubljanskega smo že poročali. Na dotični protest in resolucijo se je pa baron Schwarz prav strahopetno odzval. V seji občinskega sveta ljubljanskega dne 4. tm. smo čuli, da je vlada (t. j. naš baron) zavrnila resolucijo občinskega sveta, ki protestuje proti nepravilnemu postopanju dež. šol. sv. Pravijo, da je resolucija nedopustljiva.

Nedopustljivo je poročati o dejstvih, a dopustljivo je nemoralna dejanja, ki jih pripušča počenjati naša vlada in ki jih direktno podpira — baron Schwarz. Počemu ta strah? Če ima baron Schwarz čisto vest glede svojega postopanja, če ga ni sram, da ga je njegov referent osvetlil v pravi luči s tem, da je glasoval drugače nego on, potem naj pripusti nedolžno resolucijo, saj se bo znal braniti in opravičiti svoja dejanja tudi pri centralni vladi. Se mari oglašajo baronu Schwarzu vest in se li boji naučnega ministrstva? Da, vse ima lahko še večje posledice!

Deželni predsednik, ki dopušta in podpira nemoralno gonjo, ki se proizvaja danes pri nas nad učiteljstvom pod okriljem vlade, je zrel za penzijo. Danes pod vladno barona Schwarza učitelj ni več varen lastnega življenja, ker pod baronom Schwarzom je dovoljeno, da par klerikalnih ljudskih demagogov nahujška in organizuje dejanski napad na učitelja. Da, še več, črno na belem se hoče potom časopisja po sili nahujskati ljudstvo na dejanski napad na učitelja, kakor to čitamo v „Domoljubu“ (št. 26., str. 414), kjer članek končuje svojo hujskarsko notico iz Komende z besedami: „G. Grmek, še kaj poskusite, pa boste še — tepeni.“

Ali je državno pravdnništvo postalo pod vladno barona Schwarza zaščitništvo — pobijalcev? Baron Schwarz je nezmožen svojega posla, on je zrel za penzijo, pa se mu jo naj izposluje tako ali tako.

Upamo, da bo slavni občinski svet ljubljanski vztrajal trdno na svojem stališču, to tembolj, ker pri tem slučaju ne gre le za kršenje avtonomnih pravic občine, temveč tudi za nemoralno preganjanje, krivično preziranje in zatiranje značajnega učiteljstva, ker gre tudi za to, da se na višjem mestu dožene stvar nameščanj in premeščanj učiteljstva na Kranjskem s politiški motivacijami v ozadju, ker gre tu tudi zato, da se dožene, da naša vlada podpira demoralizacijo v šolstvu, da je naš baron Schwarz postal klerikalni strankar.

Naj le bo gospod deželni predsednik baron Schwarz trdno prepričan: če se on ne zaveda svojih dolžnosti in pravic, se jih tembolj zaveda napredno učiteljstvo in če on noče izpolnjevati svojih dolžnosti napram učiteljstvu, bo napredno slovensko učiteljstvo sedaj storilo to, kar je njega dolžnost. Točno bo izpolnila svojo nalogo „Zaveza avstr. jugosl. uč. društva“ in tudi „Zveza slovenskega učiteljstva v Avstriji“ ne bo držala križem rok. Še se bodo našla mesta, na katerih bo moral dati baron Schwarz odgovor za pokroviteljstvo, ki ga goji pri nas vlada. In če meni baron Schwarz, da so nam odprti le predali slovenskih naprednih

listov, se temeljito moti in naj bo prepričan, da so nam odprti tudi listi, iz katerih bo baron Schwarz neprostovoljno dobro čutil smrad, ki ga tu proizvajajo taka dejanja. Ni še vsa Avstrija tako osmradena kakor Kranjska dežela. In če meni, da nam je državna zbornica odprta samo s slovenske strani, se tudi moti!

Še preslabo si nas uklenil in še premalo krvi si nam odvzel, baron, da bi se ne mogli več gibati!

Ljubljanski učiteljski abiturienti.

so priredili ob priliki razstanka sestanek, na katerega so povabili vse profesorje, ljubljanske napredne učitelje in tiste učitelje, ki so udeleženi pri risarskem tečaju na obrtni šoli. V imenu svojih tovarišev, se je oglasil tovariš Vošnjak, ki je v svojem govoru najprej pozdravil vse navzoče, izrekel profesorjem zahvalo za njih vestno skrb in vzgojo, ki so jim jo dali tekom štirih let, se pa nato obrnil do svojih kolegov ter jim začrtal v glavnih potezah prave smeri značajnega življenja: „Da ga ne bomo med nami, ki bi se še z dveh leti, ko se zopet snidemo, ne upal pogledati svojemu kolegu v obraz.“

G. dr. Orel kot razrednik IV. l. se je odzval na besede predgovornika, je pozdravil mlade tovariše in poudarjal posebno to: „Če bomo v šoli izpolnjevali svoje dolžnosti, je ni sile, ki bi nas mogla premagati!“ Tov. Jelenc je pozdravil mlade kolege v imenu „Slov. dež. učiteljskega društva“, jih vzpodbujal za prosvetno delo in delo v učiteljskih društvih in v glavnem poudarjal: „Bodimo sami čisti, in padalo bo blato, s katerim nas obmetujejo naši nasprotniki — nanje nazaj!“ Tov. Ornagoj je pozdravil tovariše v imenu C. M. D., ki je bila oficialno vabljen: „Boj za C. M. D. je boj za narod, zato v boj za njo — za zmago naroda!“ Končno besedo je povzel g. dr. Ilešič, ki se je v svojem govoru spomnil obletnice in slavlja Štanka Vraza, da po njegovem zgledu delajmo: „Ko so vladali po domovini najburnejši časi, ko je bila inteligenca domovine vdana resignaciji pri demonski čaši alkohola, tedaj je bil on junak, ki se je otresel vseh privlačnosti, bil je osamljen in je — delal. Delal poznovno, neumorno in neustrašeno delal, ne pričakuječ opore od kjerkoli; delal je sam nasese zanašujoč, ne želeč pohvale ali časti, le znamenju uspeha dela!“

Mi pa kličemo mladim tovarišem: Če korakate po poti svojih vrlih profesorjev — niste izgrešili prave poti!

* * *

Apeliramo pa hkrati na vse naše tovariše, da sprejmejo mlade tovariše, če nastopijo službo v njihovem okraju, prijateljsko, z ljubeznijo in zavestjo tovarištva!

Jubilej Češke Šolske Maticice.

„Nár. Listy“ poročajo: V letu 1910 je slavil češki narod tridesetletnico obrambnega in kulturnega delovanja Češke Šolske Maticice, ustanovljene l. 1880. Pred vsem omikanim svetom more češki narod s ponosom pokazati na delo te največje slovanske korporacije, ustanovljene na pomembnem načelu I. A. Komenškega: Češki otrok spada v češko šolo! Zaradi samopomočnega delovanja Češke Šolske Maticice je bilo ustanovljenih tekem 30 let nad 100 ljudskih matičnih šol, več nego 80 otroških vrtcev in 10 srednjih šol (te s pomočjo lokalnih šolskih društev vse na Moravskem in v Šleziji) in 1 trgovska akademija iz Neffovih fondov. V narodno ogroženih in mešanih krajih je dala Matica 57 ljudskim šolam podporo. Od 100 ljudskih šol, ki jih je Matica ustanovila, je dobilo pravico javnosti 44, torej niti polovica. Od 80 otroških vrtcev so jih prevzele občine ali društva komaj 10 v oskrbo; 3 šole in 2 vrtca sta prenehala.

V šolskem letu 1909 je bilo na Češkem 50, na Moravskem 11 in v Šleziji 7 matičnih ljudskih šol; primeroma v Šleziji največ. Šolskih vrtcev je vzdrževala Matica na Češkem 36, na Moravi 17, v Šleziji 4. Vsega skupaj je vzdrževala Matica 125 zavodov; srednje šole je večinoma prevzela država ali pa dežele. Tekom 28 let je daroval češki narod Matici 13.513.581 kron, a Šolska Matica je izdala 13.187.656 K. Razen tega je prihranjenega poldruha milijon kron z različnih daril in fondov. Vsega skupaj je lani službovalo pri Matici 450 oseb, a njene zavode je obiskovalo 13 tisoč otrok.

Tekom 30 letnega svojega delovanja je ohranila Češka Šolska Matica svojemu narodu okrog četrta milijona otrok. Razen svojih lastnih zavodov pa podpira in vzdržuje Osrednja Matica celo vrsto lokalnih šolskih društev, od katerih je najbolj znano šolsko društvo Komenški na Dunaju.

Dohodki Osrednje Šolske Maticice v letu 1909. so dosegli s pomočjo milijonove zbirke 1.402.219 K, a tudi potrebe so jako vzrastle; ako bi mogla matica ustanoviti vse potrebne manjšinske šole, bi rabila okrog 8 milijonov kron. Poslopja, posestva in zagotovila bi pa stalo okrog 20 milijonov kron. Iz tega sledi, da se more le malo število najnujnejših želj in potreb zadovoljiti. Prvi milijon je bil zbran tekom 5 mesecev, do konca februarja 1910, za drugi milijon pa se je dosedaj nabralo komaj 80 tisoč, dočim zbira nemški Schulverein že tretji milijon.

Lastna poslopja in stavbe ima Matica v 45 krajih, najete prostore v 41 krajih. Z osrednjim odborom v Pragi, ki šteje 45 članov, deluje 665 podružnic s krajevnimi zaupniki iz vseh strank in organizacij. Pridne delavce ima Matica med Čehi v tujini, osobito na Ruskem in v Ameriki. Po tridesetih letih obrambnega dela je danes Osrednja Šolska Matica komaj na začetku svojega delovanja. Nad 100 tisoč čeških otrok se ponemčuje leto za letom v nemških šolah. Znamenite so besede, ki jih je govoril načelnik Osrednje Šolske Maticice, ravnatelj Kneidl, v zgodovinski dvorani staromestnega rotovža ob 25. glavni skupščini: Rojaki, Čehi, Moravani in Šlezijci, ki bivate doma ali ste raztreseni daleč za mejami svoje domovine, vzdržujte še tudi nadalje trdne naše vrste, krepite jih, pomnožite jih, da se zbere ves narod v silno enoto in nastopi svojo zmagovalno pot. V nas je naša bodočnost, ako le hočemo! Obupuje samo oni, kdor je izgubil zaupanje v samega sebe! Povzdignimo svoja srca: v njih in v delu naših rok je njegov blagoslov in naša rešitev; v tem znamenju se izpolni želja in hrepenenje velikega Amosa: Živi naš narod, Bogu posvečen, in ne umiraj! Naš narod bo živ in ne zamre na veke!

Nemška olika in mi.

Pred tednom smo čitali v „Grazer Tagblattu“ članek, tiče se nastavljanja nadučiteljev na utrakvističnih šolah Spodnje Štajerske. Članek prav robato ter perfidno govori o slovenskomislečih učiteljih ter jim daje priimke kakor Vollblutslowene, Erzslovene, waschechter Slowene in še več enakih cvetk nemške kulture. Na vse pretege hvali pa dotični članek utrakvistične šole, koder so nastavljeni nemški nadučitelji, češ, da le take šole morejo z uspehom delati za nemškonarodni (völkisch) blagor, poleg

pa z nekako ostudno škodoželjnostjo omenja opravičene slovenske tožbe zavoljo raznarodovanja in odtujenja naše drage dece. Veseli dotičnega člankarja-učitelja, da se mu je posrečilo „vzgojiti“ že nekaj slovenskih otrok v nemškomisleče renegate! To je lep „vzgojitelj“, prav po modernem nemškem okusu!

Premišljajmo malo o tej za nas tako važni zadevi, kakor je šola in vzgoja! Kaj ima vzgoja zasledovati? Povemo, kar je itak vsakemu učitelju znano: vzgoja ima pospeševati telesne in duševne moči gojenčeve, navajati ga ima pa poleg tega osobito k družabnim krepostim, kakor poštenosti, resnicoljubju, domoljubju, pravičnosti i. dr. Ker ima pa dandanes šola skoraj da glavni del vzgoje izvršiti, izvira iz tega, da morajo biti na šoli tudi taki učitelji nameščeni, ki bodo radi in odkritosrčno zbužali v svojih učencih navedene kreposti. Vprašajmo sedaj, more li zagrizen nemškonacionalen učitelj vzgajati slovensko dečo v označenem smislu? Nikoli ne!

Zagrizenec ne bo pravil otrokom resnice, da živi na svetu veliko raznih narodov in da ima vsak narod naravno pravico do svojega materinega jezika. On ne bo zbužal v otrokih iskrenega rodoljubja, ki so ga kot krasno krepost že od nekaj opevali izvoljenci Muz — pesniki; glavnih kreposti — resnicoljubja in domoljubja — iz katerih izvirajo potem druge, nemškonacionalen učitelj ne bo cepil slovenski mladini v nedolžna in dovzetna srca. Zaraditega tak učitelj tudi nikdar in nikjer ne sme vplivati na našo slovensko mladež. On jo vzgaja k izdajstvu, on jo odtuja svojemu narodu, še več, on jo pretvarja v sovražnike lastnega ljudstva, v Efialte, ki so jih in jih vedno bodo povsod in vselej zaničevali in preklinjali. Torej povsod proč z nemškimi učitelji zagrizenci, in sicer zgolj z vzgojnega stališča!

Nismo tako naivni, da bi mislili, da nemškonarodni učitelji ne bi poznali vzgojnih načel ter da bi ne vedeli, kje se neha meja pravičnosti! Nikakor ne! Učitelji-Nemci to vse dobro vedo in vendar ne delajo po tem spoznanju. Zakaj? Iz dveh vzrokov. Prvič se Nemcem cede sline po boljšem kruhu med Slovenci, in drugič se zibljejo Nemci v ponosnem prepričanju, da izkažejo slovenski mladini neprecenljivo dobroto, če ji na svoj lastni način vtepejo v glavo nemščino ter nemškega duha! Oh, kakšna blaženost, če znajo slovenskih staršev otroci nemški jezik! Kako se jim bo dobro godilo, ko pojdejo s trebuchom za kruhom po širnem svetu, našo prelepo zemljo pa bodo zasedli strastno prežeči Nemci, ki bodo našli tečen in dober kruh tam, kjer ga Slovenec ne zna poiskati! To je smoter nemške politike v šoli in v javnem življenju, in veliko Slovencev tega ne vidi. Tožna nam majka!

Pred par tedni smo čitali v „U. T.“ dopis, katerega pisatelj je prav trdil in grajal našo navado, da tako po nepotrebnem hrepenimo po znanju nemščine, ko se je vendar drugi narodi ne uče, ampak se rajši uče svojega lastnega ter kvečjemu še francoskega jezika. Zakaj častimo mi tak narod, ki nas obrekuje, zmerja, zaničuje, tepe, tlači, preganja in uničuje, s tem, da se marljivo učimo njegove govornice? To je zagonetka! Da nemška kultura nadkrijuje našo embrionalno prosveto, o tem ne dvomimo, a zaradi tega vendar ni treba, da zavrzemo, kar je našega, ter se damo brez pomisleka raznarodovati. Saj se nahaja na svetu še več narodov, n. pr. Albanci, ki imajo še pičlejše kulturo kot mi Slovenci, in vendar se dotična ljudstva ne dajo raznaroditi, ampak hočejo energično ustvariti samemu sebi prilagodno kulturo. In zakaj tudi ne? Vsako ljudstvo se naj po svojem izobrazuje, napreduje ter pispeva svoj delež k splošni civilizaciji, ki naj bo vsakemu razumniku, osobito učitelju, zvezda vodnica!

Kdor tako misli, je z nami, on misli pravično, pošteno, človeško, on misli tako, kakor je dandanes dostojno misliti vsakemu razumniku!

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev. Delegate za letošnje glavno skupščino so dalje prijavila sledeča Zavezina društva:

VII Šmarnsko-rogaško učiteljsko društvo: 28. Pavel Flerè, nadučitelj pri Svetem Štefanu;

29. Marija Kregar, učiteljica na Ponikvi;

30. Leon Dobnik, učitelj v Slivnici.

Namestnik:

1. A. Trafenik, učitelj pri Sv. Florijanu pri Rogatu.

VIII. Društvo učiteljev in šolskih prijateljev za okraj ljubljanske okolice:

31. Marija Antončič, učiteljica v Borovnici;

32. Ivo Trošt, nadučitelj v Tomišlju;

33. Mihajl Kos, učitelj v Pirničah;

34. Ivan Petrič, učitelj v Budniku.

IX. Ljubljansko učiteljsko društvo!

35. Jakob Furlan, učitelj;

36. Vendelin Sadar, učitelj;

37. Ivan Dimnik, učitelj;

38. Jakob Dimnik, nadučitelj, vsi iz Ljubljane.

X. Pedagoško društvo v Krškem:

39. Ivan Malnarič, nadučitelj pri Svetem Križu;

40. Karel Trost, nadučitelj v Št. Jerneju;

41. Karel Humek, strokovni učitelj v Krškem.

Namestniki:

2. Florijan Rozman, učitelj v Krškem;

3. Pavla Zirer, učiteljica v Krškem;

4. Lia Tavčar, učiteljica v Št. Jerneju.

XI. Sevnjsko-brezško učiteljsko društvo:

42. Helena Arko, učiteljica v Sevnici;

43. Simon Gajšek, nadučitelj v Dobovi;

44. Melhijor Bismal, učitelj v Rajhenburgu;

45. Vinko Okorn, učitelj na Bizelskem;

46. Fran Vadnal, učitelj v Dobovi.

XII. Savinjsko učiteljsko društvo:

47. Ivan Jakše, učitelj na Vranskem;

48. Bebeca Jakše, učiteljica na Vranskem.

Namestnika:

2. Fran Košir, učitelj v Št. Juriju ob Taboru;

6. Srečko Pečar, učitelj v Št. Pavlu v Savinjski dolini.

XIII. Tolminsko učiteljsko društvo:

49. Ivanka Mozetič, učiteljica v Cerknem;

50. Fran Ločniškar, učitelj-voditelj v Logje-Robidišču;

51. Matko Mikuž, učitelj-voditelj v Grahovem.

XIV. Slovensko deželno učiteljsko društvo v Ljubljani:

52. Janko Likar, učitelj;

53. Marija Mehle, učiteljica;

54. Fran Skulj, učitelj, vsi v Ljubljani.

XV. Kozjansko učiteljsko društvo:

55. Miloš Germovšek, nadučitelj na Pilštajnu;

56. Aleks Nežima, učitelj na Pilštajnu.

Namestnika:

7. Fran Bračič, nadučitelj v Št. Vidu;

8. Ljudevit Ulčar, učitelj v Kozjem.

Prosimo, da nam prijavijo čimprej še druga Zavezina društva izvoljene delegate.

Legitimacijo dobi vsak delegat in delegatinja o pravem času.

Vodstvo Zaveze:

L. Jelenc

predsednik.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo za šolski okraj Kranj je zborovalo dne 2. junija t. l. v šolskem posloplju v Šmartnem pri Kranju. Zborovanja se je udeležilo 23 članov in članic.

Načelnik društva tov. Fr. Luznar otvori zborovanje, przdavi navzoče, omenja društvene dvajsetletnice in se s sočutnimi besedami spominja g. Alfonza Pirca, c. kr. deželnovaldnega svetnika in okraj. glavarja v Kranju, ki je umrl lansko leto.

S prelepimi besedami se poslavlja od tov. A. Kmeta, nadučitelja v Cerkljah, ki je deloval uspešno v društveni prosveti kot dolgoleten odbornik njegov. Po dolgoletnem, premarljivem stanovskem in društvenem poslovanju stopa tov. Kmet v zaslužni pokoj, ki ga naj uživa čil in krepak do skrajne meje življenja. Tov. V. Rus predlaga, naj društvo imenuje tov. A. Kmeta v priznanje zaslug za častnega člana. Soglasno sprejeto.

Tov. B. Zorè kot tajnik natančno in podrobno poroča o društvenem delovanju v preteklem letu. Društvo šteja 46 rednih članov in članic. Tov. Janja Miklavčičeva kot blagajničarka poroča, da je imelo društvo 835.35 K dohodkov in 811.60 K stroškov, tako da ostane v blagajnici 23.75 K preostanka. Za pregledovalce računov volijo navzoči tov. A. Petrovičičevo in tov. Fr. Ivanca.

Predsednik naznanja, da je za knjigo „Opis c. kr. okraj. glavarstva Kranj“ zbran skoraj že ves material; koncem letošnjega leta pojde knjiga v tisk. C. kr. okrajni šolski svet v Kranju je izplačal prvi obrok svojega prispevka za imenovano knjigo v znesku 500 K. Knjigo bo krasilo nad 70 slik; pridejan ji bo tudi zemljevid c. kr. okrajnega glavarstva Kranj.

Za delegate k skupščini Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev, ki se vrši dne 6. in 7. avgusta t. l., se izvolita tov. Angela Miklavčičeva, in Ana Petrovičičeva ter tov. Josip Lapajne, Anton Mahkota in Franc Rojina. Nato se voli novi odbor, ki se tako-le sestavi: Franc Luznar, nadučitelj na Primškovem, načelnik; Janja Miklavčičeva, učiteljica v Kranju, namestnica načelnikova; Vilko Rus, učitelj v Kranju, blagajnik; Ida Mally, učiteljica v Kranju in Josip Lapajne, učitelj v Cerkljah, Anton Mahkota, nadučitelj v Nalklem, odborniki.

Po zborovanju je predaval prof. Makso Pirnat iz Kranja, in sicer: „Ljudska šola in umetnost“. Na podlagi znamenitega izreka velikega angleškega kritika Johna Ruskina: „Mi ne živimo zaradi znanja, ampak da opazujemo, uživamo, delujemo in obožujemo“, je pokazal predavatelj na praktičnih zgledih, kako naj se pri mladini prilčno goji in pospešuje naravni, prirojeni čut za lepoto in umetnost, ki se nam razodeva v kiparstvu, slikarstvu, poeziji, petju in telovadbi.

Ker stopi tov. A. Kmet v pokoj, je bil pri društvenem zborovanju tov. Vilko Bus enoglasno postavljen za kandidata kot zastopnik učiteljstva v okraj. šol. svet. Volitev se bo vršila seveda dne 9. julija pri okrajni učiteljski konferenci.

Po predavanju so se udeleženci zbrali na prijaznem vrtu g. T. Benedka v Stražišču k prijateljskemu sestanku.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje v četrtek, 14. julija t. l., ob 10. dopoldne v okoliški šoli.

Vzpored:

1. Zapisnik.
2. Predavanje zdravnika g. dr. Bala Stuhca o tuberkulozi in skrofulozi.
3. Volitev delegatov za Zavezin občni zbor.
4. Slučajnosti.

K obilni in točni udeležbi vabi

t. č. predsednik O g o r e l e c.

Srednješolski vestnik.

**** Gimnazija v Gorci** je zaključila svoje šolsko leto. Odličnjakov je 68, za vstop v višji razred sposobnih 383; sploh sposobnih za vstop v višji razred 51, k preizkušnji je pripuščeni 16, nesposobnih 93, zaradi bolezni k poizkušnji dopuščeni 12. Skupaj 623. Slovencev je bilo 302, Lahov in Furlanov 263, Nemcev 50.

**** Gimnazijski ravnatelj Fr. Simzig** v Gorci se je poslovil od zavoda, ki ga je vodil par let prav srečno in dobro. — Cela gimnazija: profesorji in dijaki so se zbrali v telovadnici. V svojem govoru je Simzig pripovedoval, kako se je šolal doma in na tujem, omenil vmes tudi, da mu je bil oče Slovenec, mati Furlanka, dostavil, da je on prvi ravnatelj, ki je tudi študiral na tukajšnji gimnaziji. V imenu profsorskega zbora se je poslovil od njega profesor Fran Znidarski, v imenu dijaštva šestosolec Lenard Velikonja. Profesorji so mu dali v spomin srebrno vazo. Začasni vodja zavoda je sedaj prof. Znidarski. — Ravnatelj Simzig se je ginjen zahvalil in poslovil od profesorjev in dijakov, ki jim ostane kot dober in previden ravnatelj v dobrem spominu. Da bi le dobil sebi vrednega naslednika!

**** Povišan** je katehet na celjski višji gimnaziji Josip Kardinar v 8. plač. razred.

Književnost in umetnost.

„Zvonček“ objavlja v 7. letošnji številki vsebino: — 1. Na boj! Jos. V a n d o t. Pesem. 2. Lažnivi ogenj. Ivan Stukelj. Povest. 3. Gad in veriverica. Ivan Stukelj. Basen s podobo. 4. Škratova nezgoda. Jos. V a n d o t. Pesem. 5. Kratka molitev. Iv. Trošt. Povest s podobo. 6. Daj mi. F. Kolednik. Pesem. 7. Sirota. Fr. Kolednik. Pesem. 8. Kako se je Jurček izpreobrnil. B o g o m i l G o r e n j k o. Povest s podobo. 9. Otrokova nebesa. A. R a p è. Pesem. 10. Fantje od fare. E. G a g l. Črtice s podobo. 11. Pouk in zabava. — Zastavica v podobah. — Rešitev zastavice v podobah v šesti številki. — Uglasbena pesem. — Kotiček gospoda Doropoljskega.

Književno „Roditeljsko glismo“, ki smo ga že omenili, toplo priporočamo v najsplošnejše razširjanje med starše. Iz njega se starši pouče o najvažnejših določbah dokončnega šolskega in učnega reda za ljudske šole ter tozadavnega izvršilnega predpisa, kar bo tesnejši zvezi med domom in šolo samo v veliko korist. Cena (1 izvod 10 vin., 100 izvodov 8 K) je tako nizka, da si jo Knapičevo izborna delo lahko vsakdo omisli.

Koledar „Slovenskega Planinskega društva“ za l. 1910. Izdal in uredil Fr. K o e b e k, nadučitelj v Gornjem Gradu in načelnik Savinjske podružnice S. P. D. I. letnik. — Zaslužni planinec tov. Koebek je izdal ta praktično sestavljeni koledar, ki ga bodo tovariši gotovo sprejeli z veseljem. Koledarjeva sestava in njegova mnogovrstna vsebina dokazuje, da se je dela lotil in ga strokovnjaško izvršil izkušen turist.

Politiški pregled.

*** Državni zbor — odgoden.** Zaradi posebnih težkoč, ki so se stavile rešitvi predloge o italijanski pravni fakulteti z oviranjem delovanja proračunskega odseka in ker ni sedaj pogojev, da bi se te ovire parlamentarnega delovanja odstranile, je bil s cesarskim odlokom z dne 5. t. m. državni zbor odgoden.

Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani

ima v zalogi naslednje knjige:

1. Emil Adamič: **Slava cesarju Francu Jožefu I.** Spevoigra za šolsko mladino. Cena 4 K. Prav primerna knjiga za šolarske, lokalne in okrajne učiteljske knjižnice.
2. **Besedilo k E. Adamičevi spevoigri.** Cena 10 v. Priročna knjiga za učence in učenke pri petju.
3. Dr. E. Bretl: **Kako si ohranimo zdrave in trdne zobe?** Cena 20 v.
4. A. Rapè: **Mladini.** I. zvezek. Cena vezani knjigi 1 K, s pošto 16 v več.
5. J. Slapšak: **Spisi Mišjakovega Julčka.** I. zvezek. Cena vezani knjižici 1 K, s pošto 16 v več.
6. Engelbert Gangl: **Zbrani spisi za mladino.** I. zvezek. Pri-povedni spisi. Cena vezani knjigi 1 K, s pošto 16 v več.

Ves izkupiček za te knjige je namenjen Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta.

Kupujte te knjige! Priporočajte jih prijateljem učiteljstva!

4-3

Društvo v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam

na Kranjskem s sedežem
:: v Ljubljani ::

plačuje vdovam društvenikov letno po 200 K pokojnine do smrti, oziroma za dobo vdovstva, sirotam po očetu letnih 60 K, sirotam po očetu in materi pa letnih 200 K vzgojnine do izpolnjenega 18. leta.

Udnina znaša na leto za neozenjene po 10 K, za oženjene 12 K, pristopnina pa tolikokrat 2 K, kolikor let je star tisti, ki pristopa. Pristopnina se lahko vplača v 4 polletnih obrokih.

Pravi ud postane šele po preteku dveh let od vplačila prvega roka pristopnine. Kdor umrje v dobi provizorija, se stroški povrnejo.

Prošnji za sprejem je treba pridejati rodovinski izpisek in zdravniško izpričevalo. Sprejet more biti le kranjski učitelj.

4-3

Zaveza avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev priporoča v mnogobrojno naročanje oz. kupovanje svoje liste in mladinske knjižice, ki jih izdaja, zalaga in ima v svoji zalogi, in sicer:

Učiteljskega Tovariša

šolsko-politiški list.

Vseletna naročnina 10 K, upravništvo na Marije Terezije cesti št. 8.

Zvonček

mladinski list.

Vseletna naročnina 5 K, upravništvo Rimska cesta št. 7.

Popotnik

pedagoški list.

Vseletna naročnina 6 K, upravništvo Primskovo pri Kranju.

Jan Legova knjižnica I. zvezek:

Dane.

Povest za mladino s štirimi slikami. Spisal Andrej Rapè. Spis je odlikoval s častno nagrado občinski svet ljubljanski.

Naročajte in širite naše liste in knjižice!

Vodstvo Zaveze.

4-3

Jubilejska samopomoč.

Društveniki so lahko učitelji, njihove žene in učiteljice. Za sprejem se je zglasiti pri načelniku (zdaj nadučitelj Fran Ks. Trošt na Igu pod Ljubljano).

V društvo se sprejemajo le oni, ki še niso stari nad 45 let.

Pristopnina se ravna po starostnih letih in sicer od 20 do 25 let 2 K 50 h, od 25 do 30 let 5 K, od 30 do 35 let 10 K, od 35 do 40 let 15 K, od 40 do 45 let 20 K, poleg tega še 2 K za prvi smrtni slučaj in 1 K vpisnine. Letno se plača za rezervni fond 2 K, ki je znašal konec X. upravne dobe 6179 K 98 h.

Po društvenikovi smrti izplača načelnništvo takoj zakonitim dedičem tolikokrat po 2 K, kolikor je društvenikov. Po smrti društvenika plačajo drugi društveniki po 2 K za nadaljni slučaj smrti.

4-3

Lak za šolske table

črn in medel

: Olje proti prahu :

priznana najboljša prodaja

Adolf Hauptmann

v Ljubljani.

Prva kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.

Zahtevajte cenike! 52-19

Popolna razprodaja!

Ker je nastal v moji trgovini požar ter je zaraditega blago nekoliko pokvarjeno, prodajam vse v moji trgovini se nahajajoče blago, kakor: klobuke, slamnike, trakove, otroške čepice, damske športne kape, svilo, rokavice, pasove iz elastike, igle in drugo za vsako ceno, dokler je kaj zaloge.

Obilnega obiska prosim 44-18

Minka Horvat

Sv. Jakoba trg. Bahovčeva hiša.

Avgust Agnola

Ljubljana, Dunajska cesta 13

priporoča svojo bogato zalogo 52-25
stekla, porcelana, svetilk, okvirov, šip itd.
Tintnike za šolske klopi, kakor tudi aparate
za fizikalne poizkušnje.
Prevzema vsa v to stroko spadajoča dela.

Snažno se oblači

vsa rodovina, ki si naroči zbirko vzorcev iz češke tkalnice 52-51

Marije Jirsově

učiteljeve soproge

v Novém Hrádku n/ Met.

(dobaviteljica deželne osrednje zveze učiteljskih društev v Češkem kraljestvu).

Dobiva se 2-8 metrov dolgih odrezkov cefira, kanafasa, flanele, platna, modrotiska itd. Zavojev 45 m za 18 K, najlepša kvaliteta 40 m za 20 K franko, tudi polovico zavoja za 9, ozir. 10 K. Blago je stalnobarvno in močne kakovosti.

Naročite in ostanete stalni odjemalci. Vzorci blaga zastoj in franko.

Odlikovana 40-13

Prva kranjska tovarna klavirjev

Ljubljana, Hilšerjeva ulica št. 5 blizu Gradišča

Rudolf A. Warbinek

priporoča svoje prve vrste, za vsa podnebja solidno narejene pianine, klavirje in harmonije tudi samolrajne za gotov denar, na delna odplačila ali naposodo. Poprave in uglaševanja se izvršujejo točno in najceneje. Največja tovarna na jugu Avstrije. Jamstvo 6 let. Eksport v vse dežele.

J. Jax

Ljubljana
Dunajska cesta

Šivalni stroji,
kolesa in
pisalni stroji.

46-21

Jernej Bahovec

trgovina s papirjem

poleg Prešernovega spomenika

priporoča slavnemu učiteljstvu in drugemu občinstvu svojo bogato zalogo

šolskih potrebščin, papirja, zvezkov, šolskih knjig, pisalnega in risalnega orodja, umetnin, trgovskih knjig, razglednic itd. 26-14

Najnižje cene. Največji izbor.

Preobleke. Popravila.

L. Mikuš
tovarna dežnikov
Ljubljana, Mestni trg.

52-23

Angleško skladišče oblek

O. Bernatović,

v Ljubljani, na Mestnem trgu št. 5 prodaja zaradi ogromne izbere konfekcije za dame, gospode, deklice, dečke in otroke pod vsako ceno brez konkurence.

5-19

Kamnoseški izdelki iz marmorja za cerkvene in pohištvene oprave spominki iz marmorja, granita ali sijena, apno živo in ugašeno se dobi pri

ALOJZIJU VODNIKU

= Ljubljana =
Kolodvorska
ulica =

kamenarskem mojstru

Modna in športna trgovina

Modna in športna trgovina

Svilnato blago, baržuni, pliši in tenčice, čipkasto blago, čipke, vložki, svilnate vezenine, Jabots, fichus, damski ovratniki in kravate, svilnati in baržunasti trakovi, pozamentrija, porte, žnore, resice, krepince, krepki in flori za žalovanje.

Šerpe iz svile in čipk.

Oprava za novorojenčke, posteljne podloge in odeje za vozičke, sukanec za šivanje, pletenje in vezenje. Dišave, mila in ustna voda. Narodne vezenine, zastave, trakovi in znaki i. t. d. 52-24

P. MAGDIĆ, LJUBLJANA

Nasproti glavne pošte.

Perilne, volnene in svilnate

bluze

spodnja krila iz batista, klota, listra in svile, hišne halje, predpasniki, vse vrste damskega perila, modereci, pasovi, rokavice, domači čevlji, galoše, nogavice, solčniki, dežniki, štrikane jope, čepice in gamaše za šport, žepni robci, kopalno perilo.

Posebni oddelek v I. nadstropju za **damske klobuke, slamnike**, oblike in vse nakitne predmete za klobuke, pajčolani, **kitničarija** in delavnica za moderniziranje klobukov, žalni klobuki vedno na skladišču i. t. d.

Oddelek za gospode:

Klobuki, cilindri, slamniki, čepice.

Srajce, spodnje hlače, spalne srajce, predprsniki, ovratniki, zapestnice, žepni robci, nogavice, rokavice, kravate, naramnice, podveze, dr. Jagrovo zdravstveno perilo, dežniki, dežni plašči, galoše, gamaše, odeje za potovanje, palice, ščetke za obleko, lase in zobe. Za turiste: pelerine, nahrbtnike, dokolenice, gamaše, plezalni čevlji, palice, vrvi, cepini, dereze, aluminijeve posode, thermos. **Potrebščine za sankanje, tenis in lovce.** — Sokolske potrebščine.

Nasproti glavne pošte.

Učiteljska tiskarna priporoča sledeče knjige:

Učne načrte za Kranjsko za eno- in dvorazrednice po	K	—50
od tri- do osemrazrednice po . . .		—60
Načela za obliki načrt ponavljalne šole		—25
Cesarska pesem, četveroglasna . . .		—14
Brunet, Telovadba, najnovejša izdaja	4-	
Adamič, Slava cesarju Francu Jožefu I.	4-	
Besedilo k Adamičevi spevoigrji . . .		—10
Štupar, O prvinah in spojinah . . .	1-50	
Dr. E. Bretl, Kako si ohranimo zdrave in trdne zobe		—20
Izvršilni predpis k dok. šol. in uč. redu		1-20
Učit. pokojninski zakon za Kranjsko		—20

Mladinski spisi:

A. Rapè: Mladini I.	1-
J. Slapšak: Spisi Mišjakovega Julčka I.	1-
E. Gangl: Zbrani spisi za mladino I. .	1-
A. Rapè: Dane	1-

Telefon št. 118.

Poštna hranilnica št. 76.307.

Učiteljska tiskarna

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Gradišče št. 4 Ljubljana Gradišče št. 4

priporoča sl. krajnim šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu
uradne tiskovine iz svoje zaloge

Ceniki se pošiljajo zastoj in franko. Tudi vse tiskovine za županstva ima tiskarna v zalogi.

Tiskarna sprejema vsa v tiskarsko in litografsko stroko spadajoča dela ter jih izvrši točno, okusno in po solidnih cenah. Tiskanje muzikalij in časopisov.

Učiteljska tiskarna priporoča sl. šol. vodstvom in gg. učiteljem razun vseh najnovejših tiskovin za ljudske in meščanske šole posebno:

Razne napise na lepenki. Vse vrste poštnih tiskovin za šolsko uporabo. Vse uradne in vse knjigovodstvene tiskovine za obrtno-nadaljevalne šole, prirejene po strok. učit. g. H. Podkrajšku. Vse tiskovine za otroške vrtce. Razne mape za uradne spise, za šol. matico iz posameznih listov, za zbirko normalij itd. Spominske liste za dečke in deklice, izdane od Slovenske šolske matice. Podkladke, ovojni papir, pivnik, pisemski papir za šolsko uporabo.